

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету
від 26.08.2020 р., протокол №01

Філософія

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки

бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації

035.041 германські мови та літератури (переклад включно),

(шифр і назва спеціалізації)

перша – англійська

освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури

(назва освітньо-професійної програми)

(переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Бердянськ, 2020

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Іван ЛПІЧ, доцент кафедри історії та філософії, кандидат філософських наук, доцент

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 21.08.2020 р., протокол №01.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Філософія» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Предметом навчальної дисципліни є найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та свідомості.

Міждисциплінарні зв'язки: курс є частиною циклу суспільно-гуманітарних дисциплін, завдання яких – загальнокультурна та світоглядна підготовка здобувачів. У процесі викладання філософії використовуються знання студентів, отримані в середній школі та знання з світоглядних дисциплін, отримані на першому курсі. Курс «Філософія» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Історія України», «Історія української культури», «Історія зарубіжної літератури».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу «Філософія» – поглиблення наявного стану світоглядної культури і навичок абстрактного мислення.

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді неможливе без філософії як теоретичної основи світобачення та певного методу відношення до світу. Філософська культура студента зумовлює як адекватне сприйняття ним навчального матеріалу практично всіх наук, так і виступає передумовою його формування як особистості. Філософська підготовка студентства зумовлює також ефективність виховної роботи, оскільки підвищує загальну культуру мислення, вміння раціонально відібрати з потоку наукової інформації необхідний матеріал. Оволодіння філософією сприяє становленню самосвідомості, інтелектуальному розвитку, вмінню знаходити оптимальний вихід з ціннісно-кризових ситуацій.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія» є опанування філософією як специфічною формою людського знання, що є водночас наукою та формою суспільної свідомості, розкриття специфіки і значення філософії як науки; вивчення основних філософських законів, що є універсальними законами розвитку природи, суспільства, індивіда; оволодіння основами теорії аргументації та доказу; розуміння взаємозв'язку філософії та релігії, їх історичного взаємовпливу; засвоєння основних сучасних світоглядних парадигм, вміння критично ставитись до них; ознайомлення з основними проблемами аксіології, в тому числі і в контексті пошуків сенсу життя.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується	ПРН 03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 04. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства. ПРН 05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів

<p>комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p>	<p>тощо.</p>
--	--------------

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Виникнення філософії. Світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія як наука). Предмет і природа філософського знання. Філософія як специфічний тип знання. Структура філософського знання. Методологія і функції філософії. Еволюція предмету філософії. Теоретичне і духовно-практичне значення філософії. Основне питання філософії. Різновиди ідеалізму. Історичні форми матеріалізму. Поняття вульгарного матеріалізму. Проблема пізнаванності світу. Гносеологічний оптимізм та агностицизм.

Тема 2. Проблема методу в філософії. Поняття методу в філософії. Метафізика і діалектика. Поняття діалектики. Діалектика як специфічний метод пізнання і відтворення дійсності. Об'єктивна та суб'єктивна діалектика. Тотожність та відмінність. Протилежність та суперечність. Закони діалектики. Закон та закономірність. Формування діалектичних ідей в античному світі. Діалектика і софістика. Суперечність. Метафізика як вчення про найбільш загальні основи буття.

Тема 3. Основні поняття та ідеї гносеології. Загальні уявлення про теорію пізнання, її предмет і метод. Поняття «знання» і «пізнання». Багатоманітність форм пізнання. Поняття «гносеологія» («епістемологія»). Становлення гносеології в історії філософії та її місце в системі філософського знання. Діалектика як теорія пізнання. Об'єкт, суб'єкт і джерела пізнання. Специфіка агностицизму і скептицизму. Чуттєве і раціональне пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм. Проблема розуміння в пізнанні. Основні форми чуттєвого і раціонального пізнання. Розуміння як засіб пізнання. Феномен ірраціональності. Мислення і досвід. Суперечності мислення та їх джерела. Проблема істини та її критеріїв. Істина: об'єктивна, абсолютна й відносна. Діалектика істинності та омани. Мислення і мова. Штучні мови та їх роль в сучасній науці. Чи може мислити машина? Наукове знання, його мова та особливості. Ідея та форми її реалізації.

Тема 4. Філософія Стародавньої Індії та Китаю. Виникнення індійської філософії. Ортодоксальні ведичні філософські системи: веданта, міманса, ньяя, вайшешика, санкх'я, йога. Неортодоксальні школи адживіки і чарвака-локаятіків. Ядрічха-вада і свабхава-вада про випадковий збіг обставин та строгу внутрішню закономірність. Основні категорії індійської філософії. Священні книги китайської освіченості. Онтологія даосизму. «Даодецзин». Конфуціанство. Мен-цзи. Лунь-Юй. Принцип «виправлення імен». Мо-цзи. Легізм законників філософської школи фа-цзя.

Тема 5. Антична філософія. Гноми «7 мудреців». Пошук першооснови світу в ранніх філософських системах. Мілетська натурфілософія: Фалес, Анаксимандр і Анаксимен. Діалектика Геракліта. Метафізика елеатів. Досократики: магія чисел Піфагора, «стихії» Емпедокла, «нус» Анаксагора. Етичний релятивізм софістики. Даймоніон і маевтика Сократа. Автаркія кініків і гедонізм кіренаїків. Атомізм Левкіппа-Демокріта, Лукреція Кара, Епікура. «Ейдоси» і абсолютний ідеалізм Платона. Неоплатонізм. Енциклопедизм Арістотеля і його вплив на розвиток філософської думки. «Атараксія» скептиків. Фаталізм стоїків.

Тема 6. Середньовічна філософія. Філософія відродження. Специфіка філософських вимірів світу в Середні віки. Проблема доказу буття Бога. Апологетика. Патристика. Схоластика. Суперечка номіналістів і реалістів про універсалії. Пояснення теодицеї. П'єр Абеляр. Ерігуена. Дунс Скотт. Вільгельм Оккам. Ансельм Кентерберійський. Августин Блаженний. Фома Аквінський. Поняття гуманізму. Антропоцентризм як основна світоглядна парадигма. Філософія гуманізму. Натурфілософія нового природознавства Пантеїзм Джордано Бруно. Філософія політики: ідеологія централізованої держави і теорія природного права. Утопічний соціалізм.

Тема 7. Енциклопедична філософія просвітництва. Енциклопедична філософія Просвітництва: Д. Дідро, Д. Толанд, П. Гассенді, П. Бейль, Вольтер, Кондільяк, Гельвецій, Ламетрі, Гольбах, Географічний детермінізм Ш. Монтеск'є. Проблема походження держави в філософії Ж.-Ж. Руссо. Метафізичний матеріалізм та атеїзм.

Тема 8. Німецька класична філософія. Марксистська філософія. Трансцендентальний ідеалізм. І. Канта. Діалектика Фіхте і Шеллінга. Суперечність методу і системи в «абсолютному діалектичному ідеалізмі» Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Марксизм-ленінізм: філософія з позицій гегемонії пролетаріату. Діалектичний та історичний матеріалізм. Матеріалістична діалектика. Політична економіка. Науковий соціалізм і комунізм. Діалектика природи. Ленінізм.

Тема 9. Вітчизняна філософія. Міфологія давніх українців. Духовні витoki української філософської культури. Філософська думка в Україні після розпаду Київської Русі. Розвиток філософських ідей в Україні у XVIII-XIX ст. Г. С. Сковорода. Києво-Могилянська академія. «Філософія серця» П. Юркевича. Т. Шевченко, І. Франко. Богопошукувачі: О. М. Бердяєв, Л. І. Шестов, В. С. Соловйов, П. Флоренський, Г. Шпет. Ідея соборності. Антропоцентричність російської філософії. Революційні демократи: Герцен, Чернишевський, Добролюбов. Символізм А. Ф. Лосєва.

Тема 10. Позитивізм. Позитивізм: виникнення, сутність та етапи розвитку Огюст Конт про обґрунтування методу позитивного мислення. Філософія махізму. Принцип економії мислення. Пост позитивізм і неопозитивізм. Практична філософія: прагматизм і інструменталізм. Філософія науки: структуралізм. Критична теорія.

Тема 11. Теорія психоаналізу. Теорія психоаналізу. Структура психіки з точки зору З. Фрейда. Поняття сублимації. Комплекси Едіпа і Електри. Теорія архетипів К. Юнга. Колективне підсвідоме. Релігія як колективний невроз людства. Філософія психологізму: фрейдизм, біхевіоризм, неофрейдизм.

Тема 12. Філософська герменевтика. Екзистенціалізм. Герменевтика як метод суспільних наук. Поняття «тлумачення». Мова як конкретне втілення реальності. Феноменологія Е. Гуссерля. Проблема розуміння в творах Г. Г. Гадамера, Дільтея, Шлейєрмахера. «Філософія життя»: Ф. Ніцше. Екзистенціалізм: М. Хайдеггер, К. Ясперс, А. Камю, Ж.-П. Сартр, Г. Марсель, М. О. Бердяєв, М. Бубер. Поняття пограничної ситуації. Непізнаванність екзистенції.

3. Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
2. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття: вибрані філософські етюди. Київ: Дух і літера, 2012. 473 с.
3. Баумейстер А. Буття і благо: монографія. Вінниця: Т. П. Барановська, 2014. 417 с.
4. Бергсон А. Вступ до метафізики (фрагменти). *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.* / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 55-64.
5. Бурдьє П. Практичний глузд / ререклад з французької О. Йосипенко, С. Йосипенка, А. Дондюка; за ред. С. Йосипенка. Київ: Український центр духовної культури, 2003. 528 с.
6. Возний І. Дохристиянські вірування давнього населення України: конспект лекцій. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. 271 с.
7. Гільдебранд Д. Що таке філософія? Львів: Колесо, 2008. 244 с.
8. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2004. 485 с.
9. Грані людського буття: позитивні та негативні виміри антропокультурного: монографія / Є. І. Андрос та ін. Київ: Наукова думка, 2010. 349 с.
10. Гудінг Д., Леннокс Дж. Світогляд: для чого ми живемо і яке наше місце у світі / груповий пер. з рос. зі звіркою з англ. оригіналом під заг. ред. М. А. Жукалюка. Київ: Укр. Біблійне Тов-во, 2003. 416 с.
11. Гуссерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки. Київ: ППС-2002, 2009. 356 с.
12. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии / пер. с нем. А. В. Михайлова. Москва: Академический проект, 2009. 489 с.
13. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії. *Філософська думка.* 2002. № 3. С. 134-149.
14. Делез Ж., Гваттарі Ф. Что такое философия? / перевод с французского С. Н. Зенкина. М.: Институт экспериментальной социологии; Санкт-Петербург: Алетейя, 1998. 286 с.
15. Еліаде М. Священне і мирське; Міфи, сновидіння і містерії; Мефістофель і андрогін / пер. Г. Кьорян, В. Сахно. Київ: Основи, 2001. 591с.
16. Кант І. Критика чистого розуму / пер. з нім. та примітки Ігоря Бурковського. Київ: Юніверс, 2000. 500с.
17. Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і раціональності. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Філософія, політологія.* 2001. Вип. 33. С. 25-38.
18. Карась А. Філософія, її предмет і призначення. *Філософія: предмет та історія.* С. 3-38.
19. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. Київ: Дух і літера, 2012. 278 с.
20. Кримський С. Запити філософських смислів. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2003. 240 с.
21. Кримський С. Під сигнатурою Софії. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська

- академія», 2008. 367 с.
22. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / матеріали упорядкував і здійснив наукову редакцію Анатолій Карась. Мюнхен; Львів: Український вільний університет, 1995. 164 с.
 23. Кун Т. Структура научных революций / пер. с англ. И. З. Налетова. Москва: АСТ, 2009. 317 с.
 24. Лосев А. Философия. Мифология. Культура / сост. Ю. А. Ростовцев. Москва: Издательство политической литературы, 1991. 524 с.
 25. Людина в сучасному світі : колективна монографія: в трьох книгах / за загальною редакцією В. П. Мельника. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 3 кн.
 26. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. Москва: Прогресс, 1992. 415 с.
 27. Мірчук І. Філософські студії / за ред. М. Шафовала, Р. Яремка. Мюнхен, 2006. 582 с.
 28. Мотрошилова Н. Идеи Эдмунда Гуссерля как введение в феноменологию. Москва: «Феноменология – Герменевтика», 2003. 720 с.
 29. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. Київ: Обереги, 2003. 144 с.
 30. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла: прелюдия к философии будущего. Харьков: Фолио, 2013. 445 с.
 31. Нідельман Я. Серце філософії / пер. з англ. Олега Кіндія. Львів: Літопис, 2000. 286 с.
 32. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. *Ортега-и-Гассет Х. Вибрані твори* / пер. з ісп. Вольфрама Бурггардта. Київ: Основи, 1994. 420 с. С. 15-139.
 33. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? / Х. Ортега-и-Гассет. Москва: Наука, 1991. 403 с.
 34. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 594 с.
 35. Петрушенко В. Л. Філософія : курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. Львів: «Новий світ», 2011. 504 с.
 36. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги / пер. з англ. О. Коваленко, О. Буценко. Київ: Основи, 1994. 2т.
 37. Попович М. Бути людиною. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 223 с.
 38. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: хрестоматія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2009.
 39. Рижак Л. Філософія : підручник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 650 с.
 40. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей : панорама новітньої науки / з французької переклав В. Шовкун. Київ: Основи, 1998. 669 с.
 41. Рьод В. Шлях філософії : з XVII по XIX століття : посібник / пер. з нім. В. М. Терлецького, О. І. Ведрова. Київ: Дух і літера, 2009. 386 с.
 42. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник / переклад з німецької М. Д. Култаєвої, В. І. Кебуладзе, В. М. Терлецького. Київ: Дух і літера, 2010. 366 с.
 43. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм. *Сумерки богов* / сост. и общ. ред. А. А. Яковлева : перевод. Москва: Политиздат, 1989. 398 с. С. 319-345.
 44. Сковорода Г. Розмова про істинне щастя / пер. укр. мовою, примітки В. О. Шевчука. Харків: Прапор, 2002. 270 с.
 45. Скринник М., Фдьорко Л., Фльорко М. Філософія: навчальний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2015. 477 с.
 46. Тейлор Ч. Етика автентичності / пер. з англ. і заг. ред. А. Васильченко. Київ: Дух і літера, 2013. 125 с.
 47. Тиллих П. Мужество быть / перевод с английского О. Седаковой. Киев: Дух і

- Літера, 2013. 194 с.
48. Тімченко О. [Філософія: навчальний посібник для студентів усіх напрямів підготовки / за заг. ред. О. П. Тімченка. Львів: Растр-7, 2015. 359 с.](#)
 49. Франк С. Філософія і релігія. Рижак Л. *Хрестоматія: Філософія як рефлексія духу*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23-44.
 50. Хайдеггер М. Основные понятия метафизики. *Вопросы философии*, 1989. № 9. С. 116-122.
 51. Хайдеггер М. О сущности истины. *Разговор на проселочной дороге: избранные статьи позднего периода творчества* / под ред. А. Л. Доброхотова. Москва: Высшая школа, 1991. 190 с. С. 8-27.
 52. Хокинг С. От большого взрыва до чёрных дыр: Краткая история времени / пер. с англ. Москва: Мир, 1990. 168 с. URL: http://znaniya-sila.narod.ru/library/pdf_00/hawk_th.pdf
 53. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Київ, 1992. С. 5-17.
 54. Шелер М. Положение человека в Космосе. *Проблема человека в западной философии* / переводы, сост. и послесл. П. С. Гуревича; общ. ред. Ю. Н. Попова. Москва, Прогресс, 1988. 552 с. С. 35-94.
 55. Шпенглер О. Закат Европы. Минск: Попурри, 1998. 680 с.
 56. Штайн Е. Вступ до філософії / пер. з нім. І. Терзової. Жовква: Місіонер, 2011. 202 с.
 57. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту / пер. з нім. та післямова Кебуладзе В. І. Київ: Укр. Центр духовної культури, 2004. 560 с.
 58. Ясперс К. Введение в философию. URL: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/yasp/vvedfil.php

Додаткова

1. Бабич В. Основы современной онтологии: методология, проблемы, перспективы: монография. Харків: ИНЖЭК, 2006. 295 с.
2. Бауман З., Донскіс Л. Моральна сліпота: втрата чутливості у плінній сучасності / переклад з англійської О. Буценка. Київ: Дух і Літера, 2014. 271 с.
3. Бойченко М. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти: монографія. Київ: Промінь, 2011. 319 с.
4. Бондаревич І. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій: навч. посібн. Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. 251 с.
5. Бродецький О. Є., Чорний І. П. Новочасний раціоналізм і післяпросвітницький ірраціоналізм: навч. посібник. Чернівці: Рута, 2003. 86 с.
6. Буття філософії: здобутки минулого та виклики сучасності: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, 27-28 листопада 2014 року / відповідальний редактор Ю. О. Шабанова. Дніпропетровськ: НГУ, 2014. 96 с.
7. Бучин О. П. Онтологія: навчальний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. 107 с.
8. Держко І. Метафізика аксіологічних смислів буття людини. Львів: Світ, 2009. 263 с.
9. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Л. Р. Безугла та ін.; Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків: Константа, 2005. 354 с.
10. Духовні цінності в умовах глобальних цивілізаційних трансформацій: монографія / за заг. ред. Т. І. Власової, Т. М. Талько. Дніпропетровськ: Видавництво Маковецький, 2009. 397 с.
11. Газнюк Л. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття: монографія. Київ: Видавець ПАРАПАН, 2008. 366 с.
12. Гнатенко П. Феномен природи человека: монографія. Київ: Вища освіта, 2014. 267 с.
13. Довгань А. Філософія: лекційний курс для аспірантів технічних спеціальностей: (конспективний виклад). Тернопіль: Видавництво ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015.

14. Зайцев М. Особистісне буття в смисловому полі європейської культури: монографія. Київ: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 199 с.
15. Іванова К. А. Філософія: кредитно-модульний курс: підручн. для студентів вищих навч. закладів / за заг. ред. К. А. Іванової. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2014. 472 с.
16. Кавалеров А. Цінність у соціокультурній трансформації. Одеса: Астропринт, 2001. 220 с.
17. Калуга В. Грані самопізнання та ідентифікації людини: монографія. Київ: Компринт, 2013. 290 с.
18. Кобяков О. Вступ до метафізики : короткий нарис теорії буття. Суми: Видавництво Сумського державного університету, 2009. 175 с.
19. Кошарний С. Феноменологічна концепція філософії Е. Гусерля: критичний аналіз: монографія. Київ: Український центр духовної культури, 2005. 369 с.
20. Кравець М. Проблема пізнання та самопізнання в історії філософії: збірник наукових праць. Львів: Ліга-Прес, 2012. 142 с.
21. Кулик О. В. Філософія: навч. посібн. для вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації. Дніпропетровськ: Монолит, 2013. 690 с.
22. Лаппо В. В. Філософія: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка, 2013. 242 с.
23. Людина в сучасному цивілізаційному процесі: філософсько-культурологічні та етико-естетичні виміри: монографія / М. М. Бровко та ін.; відповідальний редактор М. М. Бровко. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2014. 542 с.
24. Мельник В. Соціальні виміри екзистенціалів людського буття. Слов'янськ: Б. І. Маторін, 2012. 366 с.
25. Мінаков М. Історія поняття досвіду: монографія. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ: Парапан, 2007. 378 с.
26. Мірчук І. Естетика / за ред. М. Шафовала. Мюнхен, Український Вільний Ун-т., 2003. 108 с.
27. Мондін Б. Онтологія і метафізика / переклад з італійської Б. Завідняка. Жовква: Місіонер, 2010. 282 с.
28. Мулярчук Є. На межі буття: філософія конечності людського буття та етика. Національна академія наук України, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди. Київ, 2012. 174 с.
29. Онофрійчук О. А. Філософія: навчально-методичний посібник. Херсон: Д. С. Грінь, 2014. 222 с.
30. Онтологія людини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. В. Лях та ін.; за редакцією В. В. Ляха, Л. І. Мозгового. Слов'янськ: СДПУ, 2004. 229 с.
31. Осипов А. О. Філософія: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. 60 с.
32. Основи соціальної філософії: навчальний посібник / В. І. Воловик та ін.; під заг. ред. В. І. Воловика. Запоріжжя: Просвіта, 2012. 319 с.
33. Пазенок В. Людина і всесвіт: до проблеми формування сучасної світоглядної культури. Київ: Знання України, 2015. 98 с.
34. Петров Ю. В. Думка – мати діяльності: філософія європейської цивілізації, раціоналізм, екзистенціалізм: навчальний посібник. Інститут муніципального менеджменту та бізнесу. Київ, 2001. 232 с.
35. Петрук Н. К., Борканюк А. Б. Філософія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Хмельницький: ХНУ, 2012. 283 с.
36. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання. Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 2000. 295 с.

37. Підлісний М. М., Шубін В. І. Цінності та буття особистості: монографія. Дніпропетровськ: ДДФА, 2005. 127 с.
38. Повар А. М., Сулятицька Т. В. Філософія навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Д. Г. Зволейко, 2015. 163 с.
39. Пронякин В. Западноевропейская метафизика: истоки, эволюционные трансформации, перспективы: монография. Днепропетровский нац. ун-т. Днепропетровск, 2006. 358 с.
40. Сакун А. В. Евристика сучасності: знання, інновація, творчість : монографія. Київ: Книга, 2015. 351 с.
41. Сепетий Д. П. Свідомість як суб'єктивність: таємниця. Запоріжжя: Запорізький державний медичний університет, 2011. 256 с.
42. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства: посібн. для студентів. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 179 с.
43. Соболев О. М. Постмодерн і майбутнє філософії. Національна академія наук України, Інститут філософії. Київ: Наукова думка, 1997. 185 с.
44. Сосна В. П. Філософія: навчальний посібник. Вид. 2-ге, випр. Хмельницький: ХНУ, 2009. 386 с.
45. Соціальне пізнання: монографія / В. М. Бабаєв та ін.; за загальною ред. О. С. Пономарьова. Харків: ХНУМГ, 2014. 320 с.
46. Степаненко І. В. Метаморфози духовності в ландшафтах буття. Міністерство освіти і науки України, Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. Харків: ОВС, 2002. 255 с.
47. Сучасне буття філософії: філософія в єдності культурно-історичного процесу / відпов. ред. Ю. О. Шабанова. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 166 с.
48. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 270 с.
49. Християнські цінності: історія і погляд у третє тисячоліття / ред. кол. І. Д. Пасічник (голова) та ін. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2002. 527 с.
50. Цимбал Т. В. Людина у пошуках ґрунту: монографія. Київ, Кривий Ріг: Видавничий дім, 2010. 282 с.
51. Чешко В. Філософія: навчальний посібник / О. М. Кузь та ін.; за заг. ред. В. Ф. Чешка. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2013. 263 с.
52. Шамша І. Суперечливість буття як джерело філософського мислення: монографія. Одеса: Фенікс, 2010. 191 с.
53. Шевченко С. Л. Автентичність людського буття у філософії екзистенціалізму. Київ: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2012. 205 с.
54. Щукін Є. Основні напрямки сучасної філософії: феноменологія, психоаналіз, екзистенціалізм, герменевтика, структуралізм, постструктуралізм : навчальний посібник / Є. О. Щукін, О. В. Патлайчук, І. Є. Чугуєва. Миколаїв: Видавництво НУК ім. адм. Макарова, 2009. 115 с.

Інформаційні ресурси

1. Доступ до повнотекстових книг з філософії nehudlit.ru (<https://www.nehudlit.ru/books/subcat359.html>)
2. Бібліотека філософської літератури (http://dumka.ho.ua/books_kf.htm). Бібліотека філософської літератури кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка
3. Електронна бібліотека (<http://relig-library.pstu.ru/books.php?page=0>) «Релігієзнавство і російська релігійна філософія у виданнях XVIII - н. XX ст.» Колекція «електронних факсиміле» видань, що відображають шлях розвитку філософської та релігієзнавчої думки
4. Підручники з філософії в он-лайн доступі (http://www.ph4s.ru/book_gum_phylos.html) Некомерційний проект, створений з метою надання допомоги школярам та студентам у вивченні філософії та інших предметів. На цьому ресурсі розміщені: підручники, задачники, лекції, інші навчальні посібники
5. Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». (<http://www.gileya.org/>) Фахове видання з філософських, політичних та історичних наук. Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.
6. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>)
7. Студентська бібліотека «Читалка». (<http://chitalka.net.ua/zmist/filosofija.html>) Бібліотека пропонує безкоштовні електронні підручники з філософії.
8. Бібліотека світової літератури. (<http://www.ae-lib.org.ua/>) Оригінали та переклади.
9. Філософський портал. (<http://philosophy.ru/>)

4. Методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійна підготовка, екскурсії до музеїв, підготовка розгорнутих повідомлень, виконання невеликих досліджень.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

6. Система оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64	задовільно		D (задовільно)
50-57			E (достатньо)

35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)